

شبکه قدرت و ارتباطات سیاسی در سطوح محلی

محمدقلی میناوند^۱، مختار جعفری^۲

چکیده:

هدف این مقاله عرضه‌ انگاره‌ای نو برای قدرت است. این انگاره از بُعد مکانی محدود به حوزه‌های انتخابی نمایندگی مجلس است و جورچین‌های قدرت را ترسیم می‌کند. این تعریف از قدرت معطوف به ارتباطات سیاسی است و اگرچه از قدرت متکثر سخن می‌گوید اما با قدرت شبکه‌ای متفاوت است. کمیاب‌ترین منبع جامعه، یعنی قدرت، که خود می‌تواند از نظر بازیگران سیاسی پیام ارتباطات پنهان باشد جورچین‌هایی متفاوت دارد. در این روبیک به هم‌ریخته، اشخاص به‌عنوان اضلاع قدرت و نماینده‌گروه‌ها و سازمان‌هایی هستند که به چیدمان قدرت دست می‌زنند. سطوح این روبیک از دیدگاه این پژوهش عبارت‌اند از: ۱. ادارات دولتی و نیروهای انتظامی و امنیتی؛ ۲. نیروهای نظامی سپاه و ارتش؛ ۳. سازمان‌های تابعه قوه قضائیه، از جمله دادگستری و دادستانی؛ ۴. نماینده مجلس؛ ۵. امام‌جمعه به‌عنوان نماینده ولی فقیه؛ ۶. مردم؛ ۷. فرمانداران به‌عنوان گشتاور یا محور روبیک. از این رو، پژوهش حاضر به این پرسش پاسخ می‌دهد که ارتباطات سیاسی بازیگران به‌عنوان سطوح قدرت، چگونه انگاره مکعب روبیک را شکل می‌دهد؟ نگارندگان با استفاده از روش کتابخانه‌ای و اسنادی در پژوهش، به این نتیجه رسیده‌اند که الگوی قدرت در حوزه‌های انتخابی نمایندگی مجلس از انگاره مکعب روبیک پیروی می‌کند. سطوح این انگاره در تقسیم قدرت، به‌تبع خواسته‌ها و داشته‌ها، جورچین‌هایی متفاوت می‌آفریند و خانه کوچک هر سطح می‌تواند در سطحی دیگر جایی داشته باشد و معادلات را پیچیده‌تر کند. ویژگی متمایز این انگاره برای قدرت، افزودن بُعد فضایی و عمق ارتباطی به آن، چرخش خانه‌های سطح به‌عنوان داشته‌ها و بده‌بستان میان سطوح قدرت در راستای خواسته‌هاست.

کلیدواژه‌ها: قدرت، حوزه انتخابی، ارتباطات سیاسی، مکعب روبیک.

۱-استادیار دانشکده ارتباطات دانشگاه صداوسیما، minavandm@gmail.com

۲-کارشناس ارشد علوم ارتباطات اجتماعی، دانشگاه صداوسیما، mr.mokhtarjafari@gmail.com

۱. مقدمه و طرح مسئله

ارسطو گفته است سیاست ارباب علوم است و موریس دوورژه در بیان اصول علم سیاست می‌گوید: جوهر سیاست، طبیعت خاص و معنای حقیقی آن این است که همیشه و همه‌جا دوجنبتین است. تصویر ژانوس، خدای دوچهره، مظهر حقیقی دولت است؛ زیرا ژرف‌ترین واقعیت سیاسی را بیان می‌کند (دوورژه، ۱۳۴۹: ۸). با نگاه شبکه‌ای می‌توان دولت (نه فقط حکومت یا قوه مجریه) را به‌عنوان مجموعه‌ای چندپاره از شبکه‌های سیاسی فعال در حال رقابت بر سر منابع کمیاب دانست که در آن هر کدام از افراد حاضر در هر شبکه بر سر تسلط بر شبکه خود و در نهایت تسلط بر آن بخش از دولت با هدف تصرف قدرت سیاسی^۳ در حال رقابت‌اند^۴. حال، منابع کمیاب نظیر قدرت سیاسی، ثروت اقتصادی و منزلت اجتماعی، دستیابی به قدرت^۵ یعنی توان تصمیم‌گیری در مورد شیوه تخصیص سایر منابع کمیاب^۶ و شبکه سیاسی چارچوبی است که در آن حداقل سه‌گانه، سه ارتباط مستمر و دسته‌ای از موضوعات موردعلاقه وجود دارد. به‌لحاظ تئوریک، گروه‌ها شامل افراد و سازمان‌ها و دیگر کنشگران اجتماعی است. کنشگران سیاسی بازیگرانی عقلانی هستند که مجموعه‌ای از ارتباطات^۷ را به امید بهره‌برداری در آینده (نزدیک، میان‌مدت و دور) شکل می‌دهند (نوابخش، عطار و ابوالحسنی، ۱۳۹۱). با توجه به عبارات پیش‌گفته، ارتباطی «سیاسی» فرض می‌شود که بیانگر تبادل پیام میان بازیگران سیاسی باشد. این بازیگران سیاسی شامل گروه‌ها، سازمان‌ها و اشخاص‌اند که در فرایند تصمیم‌گیری در توزیع منابع کمیاب در جامعه سهیم‌اند و در این مهم برخی از اقدامات و ارتباطات در خفا - یعنی در حوزه‌های محرمانه مجموعه حزب، کمیسیون‌های مجلس، مذاکرات سیاسی و جلسات ادارات دولتی^۸ - رخ می‌دهد (Schulz, 2009).

تمرکز این مقاله بر معادلات قدرت در سطوح حوزه‌های انتخابی نمایندگی مجلس است؛ زیرا کار این سطح فراتر از حوزه اداری است. در برخی استان‌ها، دو شهرستان یک نماینده دارد و یا یک شهرستان، به‌خاطر جمعیت زیاد، چند نماینده دارد. این معادلات قدرت به‌صورت شبکه‌های درهم‌تنیده و با جورچین‌هایی پیچیده متصور است که در این مقاله در هیئت یک مکعب روبیک انگاره‌پردازی شده است. در این روبیک به‌هم‌ریخته، اشخاص به‌عنوان اضلاع قدرت و نماینده گروه‌ها و سازمان‌ها هستند

۳- در سیاست شبکه‌ای، سرمایه حاصل از روابط منافی برای همه اعضا فراهم می‌کند (نوابخش، عطار و ابوالحسنی، ۱۳۹۱).

۴- از نظر وبر، شئون اجتماعی مختلف برای کنترل دستگاه دولت رقابت می‌کنند اما هیچ گروه اجتماعی مسلطی پیدا نمی‌شود (بشیریه، ۱۳۹۲: ۶۴).

۵- قدرت ظرفیتی عقلانی است که کنشگر را قادر می‌سازد به شکل نامتقارن بر تصمیمات سایر کنشگران تأثیر بگذارد به‌گونه‌ای که آن‌ها در جهت اراده، منافع و خواسته‌های کنشگر اصلی اقدام کنند. ظرفیت عقلانی بدین معنا است که قدرت نوعی روابط است. نامتقارن بودن قدرت باعث میشود درحالی‌که تأثیرگذاری در روابط خصلتی دوسویه دارد اما در روابط قدرت همیشه یک کنشگر دست بالاتر داشته و حد تأثیرگذاری او بیشتر از سایرین باشد. البته به‌دلیل ساخت رابطه‌ای جهان سیاست هیچ قدرتی مطلق نیست؛ بدین معنا که همیشه امکان مقاومت و به چالش کشیدن این روابط وجود دارد. هنگامی که نیروی مقاومت و عدم پذیرش از نیروی تطابق و سازگاری بیشتر شود، روابط قدرت دگرگون می‌شوند (نوابخش، عطار و ابوالحسنی، ۱۳۹۱).

۶- منابع کمیاب به‌شکلی نامتقارن در میان اعضای که در متن شبکه‌ای از روابط با یکدیگر پیوند یافته‌اند، بسته به جایگاه هر کنشگر و هوش و استعداد او در بهره‌برداری از موقعیتش در ساختار شبکه، توزیع می‌شود (نوابخش، عطار و ابوالحسنی، ۱۳۹۱).

۷- عرصه سیاست در هر کشور را باید قلمرو ارتباطات میان افراد زیادی دانست که می‌کوشند حجم بیشتری از منابع کمیاب، قدرت، منزلت و ثروت را به‌دست آورند. در نظام‌های اجتماعی نه‌تنها اتصالات مستقیم در تعیین قدرت وابسته به موقعیت و مقام مهم‌اند، بلکه اتصالات غیرمستقیم نیز دارای اهمیت بالایی هستند (نوا بخش، عطار و ابوالحسنی، ۱۳۹۱).

۸- آلموند و کلمن این نظریه را مطرح کردند که هر امر سیاسی در واقع یک امر ارتباطی است. ارتباطات سیاسی وسیله‌ای است برای کنترل اجتماعی و در نهایت قدرت سیاسی در رأس مفهوم‌سازی سایرننتیکی قرار می‌گیرد و بقیه اعضای سیستم در خدمت قدرت سیاسی عمل می‌کنند (آشنا، ۱۳۷۷).

که دست به چیدمان قدرت می‌زنند. لذا برعهده دارنده قدرت است که در این امر مهم با هنر خود به الگوریتم روبیک دست یابد و شکل مطلوب را در جهت خواسته‌ها و منافع خویش به دست دهد. از آنجاکه در این سطح، نماینده دولت مهم‌ترین بازیگر حوزه سیاسی محسوب می‌شود،^۱ با فرض ایستایی شبکه، شش سطح این روبیک بر ثقل فرماندار عبارت‌اند از: ۱. ادارات دولتی و نیروهای انتظامی و امنیتی؛ ۲. نیروهای نظامی سپاه و ارتش؛ ۳. سازمان‌ها و نهادهای تابع قوه قضائیه از جمله دادگستری و دادستانی؛ ۴. نماینده مجلس؛ ۵. امام جمعه به‌عنوان نماینده ولی فقیه؛ ۶. مردم.

چگونگی کنترل اندیشیده و آگاهانه قدرت - به‌عبارت بهتر شبکه‌های سیاسی - با بهره‌گیری از فنون و قوانین تأثیرگذاری بر مخاطب در تحکیم‌بخشی موقعیت خود و گسترش موفقیت و مشروعیت (پرویز، ۱۳۷۷) و پاسخ‌گویی به واکنش‌های طرف مقابل دغدغه مهم این پژوهش است. خاصیت قدرت لغزنده بودن و مدور بودن آن است. قدرت همچون گویی بر صفحه می‌چرخد و هر زمان که این گوی گوی‌گوشه پیدا کرد و زاویه یافت، از حرکت می‌ایستد. ایستایی از حرکت در حکم انتقال قدرت است. از این‌روست که عمل سیاسی در حوزه اداری نمی‌گنجد و قدرت غالباً میل دارد پوسته‌اش را بشکند، هم‌افزایی کند یا پوست اندازد؛ بنابراین، چگونگی به خدمت گرفتن ویژگی قدرت - یعنی اختیارات - مسئله آن است. در سویی دیگر، به همان اندازه که قدرت اختیارات می‌بخشد، محدودیت هم می‌آورد. توانایی عمل از اختیارات است و برقراری تناسب بین سهم خود و دیگران محدودیت است. قدرت در این فهم در یک شخص و یک سطح متبلور نیست بلکه مفهومی از خروجی این مناسبات است. هر کدام از اجزای این روبیک که بتوانند خارج از شبکه قرار گیرند و جورچین‌های آن را حل کنند به قدرت دست‌یافته‌اند. قدرتی که دربردارنده نوعی خاص از روابط انسانی است (نظری، ۱۳۸۶)، با افزایش سیطره دیدگاه ماکیاولی بر ارتباطات سیاسی (G. Blumler and Coleman, 2010) مسئله‌آفرین خواهد شد؛ چنانکه مسئله‌آفرین شده است. بنابراین، ضرورت شناسایی و ترسیم انگاره‌های منطقی از مناسبات قدرت به حکم ارائه الگوریتم‌های مسئله است.

۲. نظریه‌های تحقیق، بیان فرضیه و روش‌شناسی

نظریه به کاررفته در این پژوهش نظریه شبکه‌ای و تعبیر فوکو از شبکه قدرت است؛ همچنین مفهوم سرمایه اجتماعی به کار رفته است و سعی بر آن بوده است که مفهوم «سرمایه سیاسی» تعریف شود. در سطح حوزه‌های انتخابی نمایندگی مجلس شبکه‌های سیاسی‌ای وجود دارد که تناسب پیچیده‌ای از قدرت را رقم می‌زنند. این ارتباطات سیاسی ویژه را می‌توان با دو فرض زیر، در هیئت مکعبی روبیک انگاره‌پردازی کرد:

الف) روبیک قدرت دارای این سطوح شش‌گانه است: ۱. ادارات دولتی و نیروهای انتظامی و امنیتی؛ ۲. نیروهای نظامی سپاه و ارتش؛ ۳. سازمان‌ها و نهادهای تابع قوه قضائیه از جمله دادگستری و دادستانی؛ ۴. نماینده مجلس؛ ۵. امام جمعه به‌عنوان نماینده ولی فقیه؛ ۶. مردم؛ ۷. فرمانداران به‌عنوان گشتاور یا محور روبیک.

ب) هر کدام از بازیگران سیاسی که بتوانند در چرخه مناسبات قدرت مؤثرتر عمل کنند و روبیک قدرت را به چرخش درآورند، سهم بیشتری از خروجی قدرت به دست خواهند گرفت. روش ما در این پژوهش روش کتابخانه‌ای و اسنادی و منطبق علت‌یابی فازی است. در نتیجه‌گیری از گزاره‌ها هم منطق رگرسیونی به کار رفته است.

۹- ون دایک برآن است که اگرچه دولت مهم‌ترین کنشگر جامعه است، سیاست و دموکراسی نیاز به پشتیبانی و بازاندیشی توسط نیروهای سیاسی و دموکراتیک خارج از سیاست‌های رسمی و نهادینه دارند (ون دایک، ۱۳۸۴)

۳. سوالات تحقیق

عبارت‌انداز:

- چگونه مناسبات سیاسی در سطح حوزه‌های انتخابی نمایندگی مجلس در انگارهٔ روبیک قدرت رقم می‌خورد؟
- شبکه‌های سیاسی انگارهٔ روبیک قدرت کدام‌اند؟
- چگونه یک بازیگر سیاسی به خروجی انگارهٔ یادشده دست می‌یابد؟

۴. تمهیدات نظری: شبکه‌های قدرت در حوزه‌های انتخابی نمایندگی مجلس

ویژگی روابط قدرت این است که متکی به کثرتِ نقاطِ مقاومت است. این نقاط نقش دشمن، هدف یا دستیابی به مناسبات قدرت را بازی می‌کنند. این نقاط مقاومت می‌توانند هر جایی در شبکهٔ قدرت قرار داشته باشند. قدرت به‌وسیلهٔ کسانی که از آن حمایت کرده و کسانی که در مقابل آن مقاومت کرده‌اند مشترکاً به‌وجود می‌آید. قدرت در میان شبکه‌های اجتماعی ناهمگن و پیچیده توزیع می‌شود. همه‌چیز می‌تواند تغییر کند چون همه‌چیز بسیار شکننده است و بیشتر از روی بخت و تصادف سر پا مانده تا از روی ضرورت. قدرت یک مسئلهٔ پیچیده است که به‌وسیلهٔ پراکندگی‌ها و فعالیت‌هایش، امکان مقاومت را برای افراد فراهم می‌آورد (حسین‌زادهٔ راد، ۱۳۸۸). شبکهٔ سیاسی چارچوبی است که در آن حداقل سه گره، سه ارتباط مستمر و دسته‌ای از موضوعات موردعلاقه^{۱۱} وجود دارد. از منظر تئوریک، گره‌ها شامل افراد، سازمان‌ها و دیگر هستی‌های اجتماعی هستند. کنشگران سیاسی بازیگرانی عقلانی‌اند که مجموعه‌ای از ارتباطات را به امید بهره‌برداری در آینده (نزدیک، میان‌مدت و دور) شکل می‌دهند^{۱۲} (نوابخش، عطار و ابوالحسنی، ۱۳۹۱). چنانچه این تعریف از شبکهٔ سیاسی را بپذیریم شبکه‌های ما در سطوح حوزه‌های انتخابی نمایندگی مجلس به این شرح‌اند:

۱. سپاه، نیروی انتظامی، ادارهٔ اطلاعات با محوریت حفظ امنیت و علاقه‌مندی به آن؛
۲. قاضی،^{۱۳} نمایندهٔ مجلس،^{۱۴} مردم،^{۱۵} با محوریت و نقطهٔ مشترک مصونیت قضائی؛
۳. امام‌جمعه، سپاه، ارتش، نیروی انتظامی، قاضی یا دادستان با محوریت و نقطهٔ مشترک

۱۰- موضوعات موردعلاقه در یک شبکهٔ سیاسی ضرورتاً در ارتباط با قدرت است؛ یعنی میل، اراده و تلاش برای کسب، حفظ و بسط قدرت است (نوابخش، عطار و ابوالحسنی، ۱۳۹۱) فوکو هم دو جنبهٔ اساسی در تحلیل ماکیاولی از الزامات حفظ قدرت را نشان دادن خطرها و هنر ادارهٔ مناسبات نیروها می‌داند (کسرابی، مرادخانی و رضایی، ۱۳۹۰).

۱۱- با در نظر گرفتن این واقعیت که گاه انسان‌ها ضمن ارتباطات فردی خود با دیگران به‌صورت آگاهانه، ارادی و هدفمند، فریب‌کارانه عمل می‌کنند، بروز رفتار و یا وانمود کردن نگرش خاصی برخلاف نگرش واقعی، برای جذاب جلوه کردن نزد دیگران و نفوذ در آن‌ها است. این‌گونه رفتارها را در اصطلاح [اعامیانه] خودشیرینی می‌نامند. خودشیرینی از جمله رفتارهای سیاسی با جلب منافع فردی است. نفاق [به‌عنوان اصطلاحی دینی] برابر نهاد چنین رفتاری است چه طبق تعریف، نفاق نوعی دروغ است که بر پایهٔ آن، فرد نگرش خاصی را وانمود می‌کند تا نزد دیگران قدسی یا موجه جلوه کند (هادوی نژاد و دیگران، ۱۳۸۹).

۱۲- نظریهٔ مشورتی ۷/۳۷۷۰-۶۷/۷/۲۱-۷/۳۷۷۰ چنین بیان می‌دارد: «برابر مادهٔ ۴۲ قانون تشکیلات عدلیه اگر قاضی مرتکب جنحه یا جناحی شود تعقیب او منوط به تعلیق از شغل قضائی به‌وسیله دادگاه انتظامی قضات است؛ بنابراین تا زمانی که قاضی از شغل خود معلق و مصونیت قضائی وی سلب نشده نمی‌توان قانوناً او را تعقیب نمود».

۱۳- در نظریهٔ مشورتی شمارهٔ ۷/۵۶۱۳ مورخ ۱۳۶۴/۱۰/۱ چنین آمده است: «با توجه به اصل ۸۶ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، نمایندگان مجلس شورای اسلامی در مقام ایفای وظایف نمایندگی در اظهار نظر و رأی خود کاملاً آزادند و نمی‌توان آن‌ها را به‌سبب نظرانی که در مجلس اظهار نموده‌اند یا آراییی که داده‌اند تعقیب نمود و مصونیت پارلمانی آن‌ها در این حدود است و مصونیت دیگری برای نمایندگان مجلس شورای اسلامی در قانون اساسی و قوانین دیگر پیش‌بینی نشده است؛ بنابراین، چه قبل از انتخاب به سمت نمایندگی و چه بعد از آن، مانند عموم. تابع مقررات آیین دادرسی کیفری و قانون مجازات عمومی هستند».

۱۴- هیچ دادگاه و قاضی‌ای نمی‌تواند مردم یک شهر را به خاطر عملی و سخنی دسته‌جمعی محاکمه کند چون به‌خاطر تعداد زیاد نفرات امکان مجرم قلمداد کردن و احضار کردن به دادگاه وجود ندارد.

داشتن حکم^{۱۵} حاکمیتی (غیردولتی)^{۱۶}؛

۴. فرماندار، نماینده، رؤسای ادارات با محوریت و نقطه مشترک اکتسابی و رقابتی بودن سِمَت‌های دولتی؛
۵. اطلاعات،^{۱۷} سپاه،^{۱۸} نیروی انتظامی،^{۱۹} ارتش،^{۲۰} با محوریت و نقطه مشترک رصد عملکرد فرماندار به حکم سیاسی بودنش؛
۶. دادستان، نماینده مجلس، اداره اطلاعات، فرماندار با محوریت و نقطه مشترک نظارت بر دستگاه‌های اجرایی؛
۷. امام‌جمعه،^{۲۱} نیروی انتظامی، ارتش، سپاه با محوریت و نقطه مشترک لباس متحدالشکل^{۲۲}؛
۸. ادارات دولتی؛ فرماندار؛ نماینده مجلس با محوریت و نقطه مشترک بهره‌مندی از اعتبارات سالیانه شهرستان^{۲۳}؛
۹. مردم (نهادی همچون شوراهای اسلامی و شوراهای حل اختلاف)، امام‌جمعه، نماینده مجلس با محوریت و نقطه مشترک شأن غیردولتی؛
۱۰. نماینده مجلس، مردم، فرماندار، دستگاه‌های دولتی با محوریت و نقطه مشترک نیاز متقابل^{۲۴}؛

۱۵- اعطای حکم به دارنده حکم اختیارات در قبال عملکرد می‌دهد و محدودیت پاسخگویی به عطاکننده حکم.
۱۶- چهار گروه نخست این شبکه حکم خود را مستقیم یا نیابتی از رهبری می‌گیرند و قاضی یا دادستان هم حکم خود را از رئیس قوه قضائیه.

۱۷- به حکم بند الف از ماده ۱۰ قانون تأسیس وزارت اطلاعات جمهوری اسلامی مصوب ۱۳۶۲/۵/۲۷ مجلس شورای اسلامی: الف) کسب و جمع‌آوری اخبار و تولید، تجزیه، تحلیل و طبقه‌بندی اطلاعات مورد نیاز در ابعاد داخلی و خارجی؛ ب) کشف و فعالیت‌ها و فعالیت‌های براندازی، جاسوسی، خرابکاری و اغتشاش علیه استقلال و امنیت و تمامیت ارضی کشور و نظام جمهوری اسلامی ایران.

۱۸- به حکم بند ب از ماده ۲۷ اساسنامه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مصوب ۱۳۶۱ ش ماده ۲۷، دفاتر نماینده رهبری (در صورت وجود) به‌منظور کمک به نماینده رهبری در انجام وظایف محوله دفاتر زیر تشکیل می‌شود که مسئولین و اعضای آن‌ها توسط وی نصب و عزل می‌گردند؛ پ) دفتر سیاسی مسئول گردآوری و تدوین و تحلیل اخبار و رویدادهای سیاسی است.

۱۹- به حکم تبصره ۱ از بند ۴ ماده ۴ قانون نیروی انتظامی مصوب تیرماه ۱۳۶۹، جمع‌آوری اخبار و اطلاعات مربوط به مسائل سیاسی، امنیتی و پیگیری اطلاعاتی آن به عهده وزارت اطلاعات است. چنانچه نیروی انتظامی در حین انجام وظایف محوله به این قبیل اخبار و اطلاعات دسترسی پیدا کند، مکلف است ضمن کسب و جمع‌آوری، آن‌ها را سریعاً در اختیار وزارت اطلاعات قرار دهد. وزارت مذکور موظف است اخبار و اطلاعات مورد نیاز و مرتبط با وظایف نیروی انتظامی را به‌موقع در اختیار آن نیرو بگذارد.

۲۰- به حکم بند «ج» از ماده ۷ قانون ارتش جمهوری اسلامی ایران، این موارد به عهده ارتش است: اقدامات لازم در زمینه کسب اطلاعات از اوضاع، رویدادها و نهادها و نظامی اشکار و نهان منطقه و جهان و ارزیابی مستمر تهدیدات و توان رزمی دشمنان بالفعل و بالقوه، بند ۱ ماده ۱۶ پیشگیری، کشف، شناسایی و خنثی کردن فعالیت‌های براندازی، جاسوسی، خرابکاری، موارد ایجاد ناراضی، نفوذ جریان‌های سیاسی و ایجاد اختلال در انجام مأموریت به‌منظور حفظ و صیانت ارتش و وزارت دفاع و سازمان‌های وابسته به آن‌ها از طریق حفاظت پرسنل، اطلاعات، اسناد، مدارک، اماکن، تأسیسات، وسایل و تجهیزات و امنیت ارتباطات با رعایت اصل ۱۵۶ قانون اساسی.

۲۱- لباس شرط تحقق روحانیت است (شجاعی زند، ۱۳۸۸). لباس روحانیت یونیفرمی است برای روحانیون که در حقیقت، معرفت سمت و جایگاهی فکری و عمل آن‌ها در جامعه است تا شناسایی و دسترسی مردم به ایشان با سهولت بیشتری صورت گیرد (غلامی، ۱۳۸۳)

۲۲- لباس ویژه برای دارنده‌اش هم پرستیژ و جایگاه می‌آورد و هم محدودیت‌زا است. لباس به دارنده‌اش حقی می‌دهد که بر خورد با او بایستی در قالب برخورد با صاحب ردای این چنینی باشد (مثل دادگاه‌های نظامی و روحانیت برای جرائم احتمالی) و محدودیت برای دارنده را در محدودیت‌سازی شخص بر خود است تا از گزند احتمالی به صاحبان ردا این چنینی محافظت شود. در خصوص نظامی‌ها، گاه همین پوشیدن لباس به‌صورت جالفرض و نه بالذات تبدیل به امری نظامی می‌شود و آگاهی از آن بیانگر معرفت نظامی است و آن زمانی است که مثلاً سرباز یونیفرم نظامی می‌پوشد یا لباس تبدیل به «زره» می‌گردد (عصریان نژاد و صنیعی، ۱۳۸۶)

۲۳- فرماندار سالیانه نسبت به تقسیم بودجه دستگاه‌ها و ادارات دولتی و پاسخ‌گویی منطقی به اعتباراتشان از بودجه شهرستان مسئول است. نماینده در تصویب بودجه مصوب استان و سهم شهرستان‌های حوزه‌اش اثرگذار است و در مقابل احکام فرماندار از طریق دستگاه‌های دولتی انجام می‌شود و درخواست‌های نماینده از طریق فرماندار و دستگاه‌های دولتی.
۲۴- نماینده به رای مردم نیاز دارد و مردم درخواست‌ها و مطالبات اداری- عمرانی‌شان را از طریق فرماندار و ادارات دولتی اعاده می‌کنند. ادارات به نظر مستقیم فرماندار و غیرمستقیم نماینده مجلس، و فرماندار هم به نظر نماینده مجلس جهت

۱۱. مردم^{۲۵} (شوراهای اسلامی^{۲۶}...); ادارات دولتی،^{۲۷} فرماندار، نیروی انتظامی و سپاه،^{۲۸} با محوریت و نقطه مشترک اجرای انتخابات؛

۱۲. اداره اطلاعات، دادستانی،^{۲۹} ادارات دولتی،^{۳۰} نیروی انتظامی،^{۳۱} با محوریت و نقطه مشترک^{۳۲} انتخابات^{۳۳}

۱۳. ادارات دولتی، فرماندار، محاکم قضائی^{۳۴} با محوریت و نقطه مشترک بروکراسی؛

۱۴. محاکم قضائی، ارتش، سپاه با محوریت و نقطه مشترک بیرون قرار گرفتن از نظارت دولت؛

۱۵. فرماندار، سپاه، نیروی انتظامی، اطلاعات شهرستان با محوریت و نقطه مشترک عضویت در شورای تأمین.

هر کدام از این شبکه‌ها در مناسبات قدرت تأثیر خود را دارند و جایگاه هر کدام از این افراد و سازمان‌ها به‌عنوان گره‌های شبکه مشخص است. از میان این شبکه‌های سیاسی، شبکه‌ای که دارای بیشترین عضو در دیگر شبکه‌هاست از خروجی قدرت بهره بیشتری می‌برد و هر کدام از گره‌ها که دارای بیشترین عضویت شبکه‌ای است^{۲۵} نیز به همین سبب^{۳۶} هنجارهای شبکه‌های سیاسی و استراتژی‌های آگاهانه آن‌ها برای تمایزبخشی آنان با یکدیگر خارج از شبکه خود می‌تواند مرزهای نظام سیاسی^{۳۷} را مشخص کند (نوابخش، عطار و ابوالحسنی، ۱۳۹۱) در مقابل، آسیب‌پذیری‌های شبکه‌ها ناشی از برخی ویژگی‌های خاص آن‌هاست. این ویژگی‌ها عبارت‌اند از: ۱. اندازه (مهم‌ترین ویژگی)؛ ۲. انسجام؛ ۳. دسترسی‌پذیری برای کاربران مرتبط؛ ۴. پیچیدگی؛ ۵. قدرت یا ضعف در امکانات پشتیبانی (ون دایک، ۱۳۸۴). از این‌رو، برای رسیدن به سوژه

حفظ جایگاه نیاز دارد.

۲۵- به حکم ماده ۳۳ مجموعه قوانین انتخابات مجلس شورای اسلامی؛ فرماندار یا بخشدار مرکز هر حوزه انتخابی، جهت انتخاب معتمدین اصلی و علی‌البدل هیئت اجرائی موضوع ماده ۳۱ سی نفر از معتمدین بومی ساکن در محل و یا ساکنینی که حداقل دارای پنج سال سابقه سکونت در حوزه انتخابی هستند را از بین کلیه اقشار واجد شرایط در این قانون انتخاب و به‌منظور تأیید صلاحیت به هیئت نظارت مربوط معرفی می‌کند.

۲۶- به حکم تبصره ماده ۳۱ مجموعه قوانین انتخابات مجلس شورای اسلامی، در شهرستان و بخش‌هایی که شورای اسلامی شهرستان یا بخش تشکیل شده است، یک نفر از اعضای شورا و به انتخاب شورا، یکی از نه نفر معتمدین مذکور خواهد بود.

۲۷- به حکم ماده ۳۱ مجموعه قوانین انتخابات مجلس شورای اسلامی، بلافاصله پس از صدور دستور شروع انتخابات از طرف وزارت کشور، فرماندار یا بخشدار مرکز حوزه انتخابیه دستور تشکیل هیئتهای اجرائی حوزه‌های فرعی را به فرماندار یا بخشدار حوزه‌های فرعی، صادر می‌کند و خود موظف است ظرف شش روز در مرکز حوزه انتخابی، هیئت اجرائی انتخابات را با حضور هیئت نظارت شورای نگهبان به ریاست خود و عضویت رئیس ثبت‌احوال مرکز حوزه انتخابیه و نه نفر معتمدین موضوع ماده ۳۳ تشکیل دهد.

۲۸. به ترتیب با مسئولیت حفظ امنیت شعبه و حوزه رأی‌گیری

۲۹- در انتخابات ریاست جمهوری، مجلس شورای اسلامی و شوراهای شهر و روستا قاضی و نماینده دادستان حضور دارند.

۳۰- اداره ثبت‌احوال در هر دو انتخابات مجلس شورای اسلامی و شوراهای شهر و روستا حضور دارد، اما اداره آموزش و پرورش فقط در انتخابات شوراها نماینده دارد.

۳۱- اداره تشخیص هویت

۳۲- بررسی صلاحیت نامزدهای نمایندگی

۳۳- به حکم ماده ۴۸ مجموعه قوانین انتخابات مجلس شورای اسلامی، وزارت کشور و شورای نگهبان پس از وصول مشخصات داوطلبان، روزانه فهرست کامل آن‌ها را تهیه و به‌منظور بررسی سوابق آنان درباره صلاحیت‌های مذکور در این قانون به وزارت اطلاعات، دادستانی کل، سازمان ثبت‌احوال کشور و اداره تشخیص هویت و پلیس بین‌الملل در مرکز ارسال می‌کند. مراکز مزبور موظف‌اند ظرف پنج روز نتیجه بررسی را با دلیل و سند به وزارت کشور و شورای نگهبان اعلام نمایند.

۳۴- با نظر به این موضوع که شهرداری و دهیاری‌ها نهادی عمومی غیردولتی‌اند.

۳۵- پیوندهای ضعیف با اعضای خارج از گروه می‌تواند باعث تسهیل در گردش اطلاعات و موفقیت اعضای گروه شود (گوانووتر، ۱۹۷۳ به نقل از نوابخش، عطار و ابوالحسنی، ۱۳۹۱).

۳۶- تعداد پیوندهای یک کنشگر میزان درجه او را مشخص می‌کند. موفقیت قانون طلایی سیاست شبکه است بدین معنا که موفقیت کنشگران در دستگاه دولت و میزان درجه ارتباطات آن‌ها توان آن‌ها را مشخص می‌کند، درجه تعداد ارتباطات را نشان می‌دهد. هرچه نقطه مرکزی‌تر باشد درجه آن بیشتر است (نوابخش، عطار و ابوالحسنی، ۱۳۹۱)

۳۷- اگر دیگر منابع کمیاب اجتماعی یعنی ثروت اقتصادی و منزلت اجتماعی قابلیت تبدیل به قدرت سیاسی داشته باشند باید آن‌ها را نیز در تعیین مرزهای هر شبکه سیاسی دخیل دانست (نوابخش، عطار و ابوالحسنی، ۱۳۹۱)

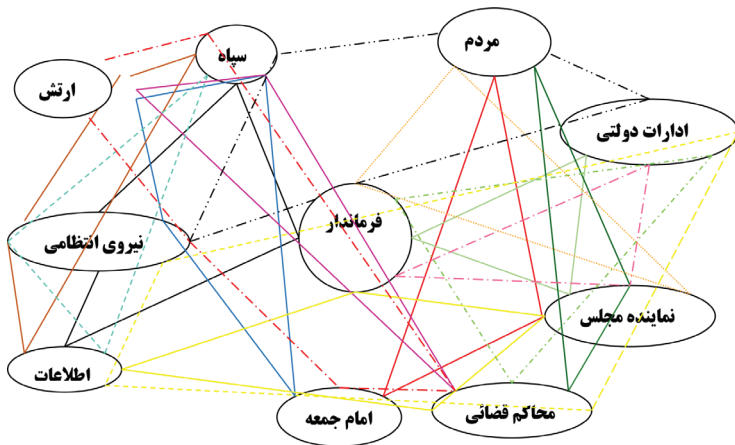

قدرت و ابژه‌های که آن را در دست می‌گیرد، نخست مسئله‌های قدرت هر کدام از سطوح روبیک را ذکر می‌کنیم و سپس به تأثیرهای رگرسیون^{۳۸} آن در معادلات می‌پردازیم.

۵. تحلیل شبکه‌های سیاسی در سطح حوزه‌های انتخابی نمایندگی مجلس

چنانچه پیشتر در مبحث شبکه‌های قدرت ذکر شد ما با ۱۵ شبکه سیاسی در سطح حوزه روبرو هستیم. تصویر شماتیک این شبکه‌ها در شکل ۱ آمده است:

شکل ۱. شبکه‌های سیاسی در سطح حوزه‌های انتخابی نمایندگی مجلس

در اینجا با دو شبکه پنج‌گره‌ای و چهار شبکه چهارگره‌ای و نه شبکه سه‌گره‌ای روبرو هستیم. دفعات حضور هر کدام از گره‌ها در شبکه به شرح جدول ۱ و ۲ است.

جدول ۱. تعداد دفعات حضور گره‌ها در شبکه‌های سیاسی

دفعات حضور در شبکه‌های سیاسی	گره‌های شبکه‌ای
۷	فرماندار
۷	سپاه
۷	نیروی انتظامی
۶	اداره اطلاعات
۶	نماینده مجلس
۵	ادارات و نهادهای دولتی
۵	محاکم قضائی
۴	مردم
۵	ارتش
۳	امام جمعه

۳۸- در تحلیل رگرسیونی یا تحلیل وایازشی به‌جای در نظرگیری تأثیر یک متغیر مستقل در متغیر وابسته، تأثیر حاصل از برآیند دو یا چند متغیر در یک متغیر سنجش می‌شود. اگرچه این فن، تکنیکی آماری است اما منطق این فن در این تحلیل به‌کارگرفته خواهد شد.

جدول ۲. تعداد دفعات حضور گره‌ها در شبکه‌های سیاسی بیشتر از سه گره

دفعات حضور در شبکه‌های چهارگانه‌ای	دفعات حضور در شبکه‌های پنج‌گانه‌ای	گره‌های شبکه‌ای
۱	۱	فرماندار
۳	۱	سپاه
۴	۲	نیروی انتظامی
۳	-	اداره اطلاعات
-	-	نماینده مجلس
۱	۱	ادارات و نهادهای دولتی
-	۱	محاكم قضائی
-	۱	مردم
۲	۱	ارتش
۱	۱	امام‌جمعه

معطوف به این آمار، چنانچه منطق شبکه‌ای را بپذیریم، به‌علت بیشترین تعداد حضور نیروی انتظامی در میان شبکه‌های سه‌گانه‌ای و بیشتر از سه‌گانه‌ای، قاعدتاً باید نیروی انتظامی را پرقدرت‌ترین و امام‌جمعه را کم‌قدرت‌ترین گره شبکه تصور کرد. در مرتبه بعد، سپاه و فرمانداری به ترتیب با بیشترین دفعات حضور در شبکه‌های سه‌گانه‌ای و بیشتر از سه‌گانه‌ای در مقام دومین و سومین گره‌های پرقدرت شبکه‌ای هستند. اما باید به این پرسش پاسخ داد که آیا واقعاً چنین است؟

حضور و تعداد دفعات حضور در شبکه‌های سیاسی، اگرچه قدرت آفرین است، اما نشانه درگیری بالا هم هست. هرچه تعداد و دفعات حضور در شبکه‌ها بیشتر شود سطح اصطکاک هم بالاتر می‌رود و گره‌ها نه تنها از مزایای حضور بهره‌مند می‌شوند، از زیان‌های آن هم متضرر می‌شوند. تأثیرگذاری متضمن تأثیرپذیری است. پس کدام گره یا گره‌ها با دریافت بیشترین قدرت و اثرگذاری بر دیگر گره‌ها، کمترین تأثیرپذیری را متحمل می‌شوند و خروجی قدرت را به دست می‌گیرند و از آن متنفع می‌شوند؟

۶. تأثیر رگرسیون در مناسبات قدرت

مسئله قدرت مسئله حضور است. قدرت در داخل شکل نمی‌گیرد اما از داخل شکل می‌گیرد. استفاده از فضای نیاز یا نیاز آفرینی حرکت به سمت برآورده‌سازی را محقق می‌سازد. گره‌های شبکه‌ای به تبع تأثیرگذاری و توانمندی از نقاط ضعف و تأثیرپذیری نیز برخوردارند. هنر ارتباطات سیاسی در استفاده از قدرت گره دیگر در راستای هم‌پوشانی با ضعف گره‌ای خود است و این کار را بایستی با کاربست قدرت گره‌ای خود محقق سازد. استراتژی عملیاتی این امر خارج شدن از جریان شبکه‌های سیاسی است و این کار به فرد یا آن نهاد قدرتی می‌دهد تا از تأثیرپذیری‌ها و تحمل بار شبکه‌ای دور باشد. در واقع، فرد یا نهاد به‌عنوان گره‌ای از این شبکه‌ها در اینجا از فن «پرتاب اوت» استفاده می‌کند؛ یعنی با انتقال حساسیت‌های موضوعی از نقطه‌ای که برایش هزینه بر است و به اصطلاح خارج کردن مسئله از دستور کار و طرح کردن مسئله‌ای دیگر با برچسب عمومی یا همگانی در میان بازیگران، بازی را با بازیگرانی دیگر و در گوشه‌ای دیگر از زمین به بازی وامی‌دارد. بازیگران درگیر در مسئله عمومی هم خودی‌ها یعنی گره‌های یک شبکه و هم دیگری‌ها یا گره‌های شبکه‌های دیگر است.

در سطح حوزه‌های انتخابی نمایندگی مجلس، ما با شش سطح روبیک روبرو هستیم؛ اما چرا سطوح روبیک با تعداد گره‌های شبکه‌های سیاسی همخوانی ندارد؟ چنانچه پیشتر هم اشاره شد، در فرض این

تحقیق سطوح روبیک قدرت به این قرارند: ۱. ادارات دولتی و نیروهای انتظامی و امنیتی؛ ۲. نیروهای نظامی سپاه و ارتش؛ ۳. سازمان‌های تابع قوه قضائیه از جمله دادگستری و دادستانی؛ ۴. نماینده مجلس؛ ۵. امام‌جمعه به‌عنوان نماینده ولی‌فقیه؛ ۶. مردم؛ ۷. فرمانداران به‌عنوان گشتاور یا محور روبیک.

از آنجا که دولت مهم‌ترین بازیگر حوزه سیاسی است، در فرض نخست، فرماندار بطن کار یا به‌عنوان محور روبیک متصور است؛ اما فرض سطوح روبیک به‌دلیل تصریح قانون است که اذعان می‌کند استانداران در حوزه مأموریت خود نماینده عالی دولت و مسئول اجرای سیاست عمومی دولت‌اند و بر همه ادارات دولتی حوزه مأموریت خود، سوای محاکم قضائی، ریاست عالییه و حق نظارت در امور را خواهند داشت (رک: قانون راجع به وظایف و اختیارات استانداران، ۱۳۳۹: ماده ۱). همچنین کلیه وظایف و اختیاراتی که به استانداران محول شده است فرمانداران نیز در شهرستان محل مأموریت خود را برعهده دارند (رک: شورای عالی اداری موضوع وظایف و اختیارات استانداران و فرمانداران و نحوه عزل و نصب آنان، ۱۳۷۷: ماده ۲۴). شمولیت نیروی انتظامی در اینجا بازم به استناد قانون (قانون تأسیس نیروی انتظامی، ۱۳۶۹: ماده ۲) است که این نیرو را البته با شرط تابعیت از فرماندهی کل قوا، وابسته کشور می‌شمرد. در نتیجه، سطح نخست روبیک شامل ادارات دولتی^{۳۹}، نیروی انتظامی و اداره اطلاعات^{۴۰} است. در سطح دوم ارتش و سپاه قرار دارند که در تابعیت فرماندهی کل قوا هستند، اما در سطوح شهرستانی هم پایگاه و پادگان دارند و با تأمین امنیت از سوی هر دو و هم فعالیت عمرانی و فرهنگی سپاه، در مناسبات قدرت تأثیرگذارند هرچند از دایره نظارت فرماندار خارج‌اند. فرض سطح سوم روبیک بازم به استناد قانون ماده ۱ است که در آغاز این پاراگراف اشاره شد. وجود و حضور کارگزاران محاکم قضائی در شورای تأمین، شورای مبارزه با مواد مخدر، شورای آسیب‌های اجتماعی، شورای اداری شهرستان و... در فرایند برگزاری انتخابات، چه در امر استعلام و چه حضور در هیئت اجرایی، دلیل فرض سطح سوم از روبیک است؛ چراکه محاکم قضائی به استناد قانون اساسی^{۴۱} و به‌عنوان نمایندگان قوه قضائیه از سیطره دولت و نمایندگانش خارج‌اند. فرض سطح چهارم به‌دلیل حضور پر قدرت نمایندگان مجلس در سطوح شهرستانی است و بازم به استناد قانون اساسی تفکیک قوا و به‌عنوان عضوی از قوه مقننه است که از سیطره دولت و نمایندگانش خارج‌اند. فرض سطح پنجم به‌دلیل حضور گسترده و وجه عامی امام‌جمعه در سطوح شهرستانی است و استناد به این حقیقت که آن‌ها از سیطره نظارت دولت خارج‌اند و حکم آن‌ها هم با تفویضی از نماینده ولی‌فقیه در استان است. فرض سطح ششم به‌پشتوانه این حقیقت است که تمامی سطوح پیش‌گفته محل رجوع این سطح است و فرض وجود حاکم به قدرت فرض وجود محکوم به قدرت است. هرچند شخص و یا اشخاصی که مردم را به حرکت وامی‌دارند، بازار یا اصناف هستند^{۴۲} اما قدرت تجمع و یا اعلان ناراضیتی و عدم امکان دادرسی جماعتی به‌اندازه یک شهر عملاً مردم را به‌عنوان یکی از سطوح روبیک متصور می‌سازد. حال با این پشتوانه‌های نظری (مفروضات و حقایق) تأثیر رگرسیونی قدرت در سطوح انتخابی نمایندگان مجلس این‌گونه است:

۳۹- یا همان نیروی بوروکراسی

۴۰- وجود و حضور وزیر اطلاعات در کابینه و هیئت دولت هم تأییدی بر این مدعا است.

۴۱- فکیک قوا بر فلسفه موازنه قدرت هم مبتنی است. در سیستم حکمرانی موازنه قدرت غالباً به دو روش صورت می‌گیرد: الف) تعاملات میان قوای سه‌گانه؛ ب) با محوریت جامعه مدنی به‌عنوان واسط میان حکومت و عامه مردم؛ و قدرت غالباً از سه سو مهار می‌شود: الف) تصویب قدرت؛ ب) اجرای قانون؛ ج) تفسیر و کاربرد آن (حجاریان و دیگران ۱۳۹۰).

۴۲- با قبول تأثیرگذاری دیگر سطوح در این سطح همچون امام‌جمعه

جدول ۳. موضوعات موردعلاقه یا نقطه مشترک‌های گره‌های شبکه‌های سیاسی

شماره شبکه	موضوعات موردعلاقه یا نقطه مشترک‌ها
۱	حفظ امنیت
۲	مصونیت از قضا
۳	داشتن حکم غیردولتی
۴	داشتن پست‌های اکتسابی و رقابتی
۵	رصد عملکرد فرماندار به حکم سیاسی بودنش
۶	نظارت بر دستگاه‌های اجرایی
۷	لباس متحدالشکل
۸	سهم از اعتبارات سالیانه شهرستان
۹	شان غیردولتی
۱۰	نیاز متقابل
۱۱	اجرای انتخابات
۱۲	تأثیر در فرایند انتخابات
۱۳	بوروکراسی
۱۴	بیرون قرار گرفتن از نظارت دولت
۱۵	عضویت در شورای تأمین

دست یافتن به این مهم از برآیند منشور موضوعات موردعلاقه یا نقاط مشترک شبکه‌ها، نقاط قوت و اختیارات و نقاط ضعف محقق می‌شود. چنانکه پیشتر اشاره شد موضوعات موردعلاقه یا نقاط مشترک شبکه‌های سیاسی، نقاط قوت و اختیارات و نقاط ضعف یا محدوده تأثیرپذیری به این قرار است:

جدول ۴. نقاط قوت یا اختیارات گره‌های شبکه‌های سیاسی^{۴۳}

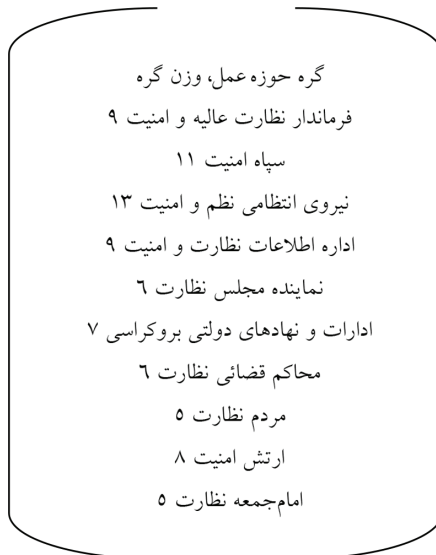
گره‌های شبکه‌ای	نقاط قوت یا اختیارات
فرماندار	هماهنگ‌کننده همه دستگاه‌ها، تصمیم‌گیرنده، نظارت و ریاست عالی، مرجعیت اداری، تأییدکننده مقام و پست، ریاست امنیتی، مالکیت ابزارهای کنترلی و منابع اقتصادی، آزادی عمل
سپاه	بودن در تابعیت رهبری، تصریح قانون اساسی به وجودش، عضویت فرماندهی در شورای عالی، قانونی‌دولتی و دایمی بودن، بهره‌بری از بسیج، پایین بودن استرس مسئولیتی، اعتمادمردمی، حمل سلاح، لباس
نیروی انتظامی	بودن در تابعیت رهبری، امکان استفاده از بسیج، ضابط قضایی بودن، در اختیار داشتن امور روادید و کنترل مرزی، وجه ظاهری و عملی، منزلت اجتماعی، متمم بودن در نظر مردم و قضات، تأمین نظم و امنیت داخلی، آزادی عمل، مجوز حمل سلاح، تفوق حکمی نهاد عقیدتی، سیاسی و حفاظت از رهبری، لباس
اداره اطلاعات	تبعیت یگانه از یک مرجع، عدم عضویت دوگانه سازمانی، عدم عضویت در احزاب و گروه‌های سیاسی، عدم اظهارنظر در خصوص احزاب و گروه‌ها، شفافیت مالی، عدم استفاده از جایگاه ملاقات حضوری با مردم، توان اخذ امتیاز سیاسی، توان استفاده اقتصادی، امکان استفاده از وضعیت بد اقتصادی و محرومیت و فقر و کم‌سوادی عمومی، حق نظارت بر دو قوه، ظرفیت دوگانه مردمی-دولتی
ادارات و نهادهای دولتی	نظم و سلسله‌مراتب، توانایی نفوذ و تأثیرگذاری، افزون‌طلبی، مداخله‌گری یا عاملیت، عدم موجود ازیابی، ناهمگونی، پیچیدگی و تعدد مراجع اداری، تمرکز تصمیم‌گیری، عدم رعایت قوانین، ضابطه‌گرایی، وجود قوانین و مقررات متنوع، پیوستگی با سیاست، قدرت عمل، محل رجوع امور اداری روزمره
محاکم قضایی	استقلال، مصونیت شغلی، نظارت عالی بر حسن اجرای قوانین
مردم	لزوم مشورت حکام با آنها، نقد و اعتراض، نظارت با حضور همچون مذاکرات علنی مجلس، حق انتخاب، رابطه افقی میان افراد، اختلال در بازار
ارتش	بودن در تابعیت رهبری، حمل سلاح، ارتباط با سیاست، نظم‌پذیری، اعتماد مردمی
امام‌جمعه	وسعت حوزه اختیارات، استقلال مالی از دولت، مخالفت و مشارکت با دولت، مرجعیت انواع گروه‌ها با انواع آراء، نظارت، سنخیت شان با شغل، عدم نظارت بر نحوه حضورش در قدرت، سواستفاده، موضع‌گیری جناحی و حزبی، مردمی بودن، بندوبست‌های سیاسی و اقتصادی، دسترسی به تریبون جمعه

۴۳- نقاط قوت و ضعف در این جدول از نگاه اخلاقی نگریسته نمی‌شود بلکه ظرفیتش در دست‌یابی به قدرت در نظر گرفته شده است

جدول ۵. نقاط ضعف یا محدوده تأثیر پذیری گره‌های شبکه‌های سیاسی^{۴۴}

گره‌های شبکه‌ای	نقاط ضعف یا محدوده تأثیر پذیری
فرماندار	حذف شرط سابقه از شرایط فرماندار بودن، عدم التزام عملی نیروی انتظامی به تبعیت از او، خارج از دسترسی داشتن سپاه، ارتش و محاکم قضایی، فرارگری در نظارت منابع بی‌شمار، فساد، پاسخ‌گوی نبودن، عدم شایسته‌سالاری، شکاف نظارتی با مردم در امر اقتصادی، مدارا نکردن، فاصله زیاد قدرت، اعتمادناپذیری، تعارض گفتار و عمل، قانون‌گریزی، بی‌ثباتی، اهمال‌گری
سپاه	مسائل امنیتی، استرس محیطی و کار، دوگانگی شغل، علاقه به شغل آزاد، استحاله ارزش‌ها، ناهمراهی امت، اختلاف بین نیروهای مسلح
نیروی انتظامی	وابسته وزارت کشور بودن، تخلفات انضباطی، پایین بودن پایگاه اقتصادی-اجتماعی، نیاز به خودشکوفایی، منزلت اجتماعی، پایین بودن حقوق و مزایا، برخورد محافظه‌کارانه با او در بحران، برخورد مسامحه‌آمیز با متخلفان انتخاباتی، پایین بودن شاخص نظم
اداره اطلاعات	دیدگاه‌های مختلف در امر امنیت، نامشخص بودن شرح وظایف، اقدامات متضاد و ناهمگون امنیتی، دوباره‌کاری، موازنه‌کاری و خشنی‌سازی فعالیت‌های سازمان‌های درگیر در امر امنیت، بالا بودن سطح امنیتی پدیده‌ها
نماینده مجلس	نیاز به انتخاب شدن، ارتباطات قومی، منطقه‌ای عمل کردن، اعمال دولت در انتخابات، پاسخ‌گویی به مراجع متعدد
ادارات و نهادهای دولتی	فساد مالی، تبعیت از حکم سیاسی، سبیل محک سنجی بودن، ابزار عملیاتی نمایندگان، محافظه‌کاری، مشارکت‌ناپذیری، مقاومت در برابر تغییر، اختلاط در وظایف، پاسخ‌گو نبودن به جامعه، وجود قوانین و مقررات متنوع، پیوستگی با سیاست، مقاومت در برابر تغییرات، عوام‌فریبی، نشناختن زمان، تأثیرپذیری از بالا و پایین‌دستی
محاکم قضایی	متأثر از سیاست، ورود به میهمانی دولت، فرارگری در معرض نظارت همگانی، عدم استقلال ناکارآمدی دستگاه قضا، قابل پیش‌بینی نبودن داوری‌ها، زمان‌بر بودن فرایند دادرسی، فساد
مردم	بی‌تفاوتی، بی‌کاری، تبعیض، نابرابری در توزیع امکانات و اطلاعات، رابطه عمودی با حکومت، بی‌میلی به نامردی شوراها، اسلامی شهر و روستا، پیروی از بازار
ارتش	کنترل سخت رفتاری، افت مدیریتی، ساختار ضعیف، دوشغله بودن، وضعیت بد معیشتی، تضادسرقابت و مناقشات داخلی، هرج‌ومرج سازمانی، قدرت و اختیار بی‌حدومرز، تورم نیروی انسانی، اختلال ارتباطی، قانون‌گریزی
امام‌جمعه	مشکل اقتصادی، عدم اشتغال، علاقه به صدرنشینی، عدم آموزش و مهارت کافی، عوام‌زدگی، نفی، مماشات، سیاسی‌کاری، تصدی‌گری شغل سیاسی، بزرگ‌نمایی‌های دشمن، ذهنیت منفی، سرگرمی به جزئیات و غفلت از امور اساسی، نقد غیرمنصفانه و طرح مطالبات غیرکارشناسی، غفلت از سنگینی بار تعامل با قدرت، تمام‌وقت بودن، تبلیغاتی بودن نمازجمعه، نارسایی در مسئولیت و اختیارات، درگیری با مسئولان، دفاتر عریض و طولیل

حال باید برای دستیابی تأثیر رگرسیونی ماتریس قدرت را ترسیم کرد:

۴۴- یک امر یکسان بسته موقعیت می‌تواند فرصت یا تهدید باشد.

به نظر می‌رسد در سطوح حوزه انتخابی نمایندگی مجلس، بیشترین وزن عددی با نمره ۵۰ به حوزه امنیت برمی‌گردد و پس از آن به حوزه نظارت با نمره ۳۱ اختصاص دارد؛ کمترین هم با نمره ۷ حوزه بوروکراسی است؛ و با وجود تعداد برابر بازیگران در حوزه نظارت و امنیت، حوزه عمل در مسئله امنیت قوی‌ترین حوزه درگیر در شبکه‌های سیاسی است. در اینجا باز برگردیم به پرسش نخستین که خروجی قدرت چگونه محقق می‌شود؟

عمل هم‌زمان بازیگر سیاسی، یعنی حرکت از نقطه قوت تأثیرگذاری خود به سمت حوزه ضعف و تأثیرپذیری دیگر بازیگران در یک مسئله را تأثیر رگرسیونی قدرت می‌گوییم؛ یعنی چنانچه فرماندار بتواند در مبادرت به شبکه‌سازی از تجمیع نقاط میان بودگی‌اش، نقطه‌ای استراتژیک بسازد و با این نقطه پر بار جدید به سمت نقطه‌های کناری که دارای حوزه‌های تأثیرپذیری‌اند، حرکت کند در واقع توانسته است از جریان شبکه‌ها خارج و با دست‌یابی به الگوریتم روبیک را به چرخش درآورد. خارج نشدن از شبکه‌ها بار تأثیرپذیری را هم محتمل‌تر خواهد کرد و آسیب‌رسان است. در این زمینه، می‌توان سناریوهای بی‌شماری را متصور شد؛ که در زیر به نمونه‌ای از آن‌ها اشاره می‌گردد.

سناریو ۱: فرماندار از موضع ریاست و نظارت در جهت حل مسئله معیشت مردم اداره‌های دولتی را مکلف به حمایت از پروژه‌های اشتغال‌زایی کند. این پروژه‌ها ممکن است در قالب وام‌های صندوق مهر رضا، جهاد کشاورزی، میراث فرهنگی، کمیته امداد امام خمینی و صورت پذیرد. همچنین، در کمیته برنامه‌ریزی شهرستان تخصیص اعتبار به پروژه‌هایی در جهت اشتغال باشد. مطرح شدن مسئله اشتغال و نارضایتی مردم در شورای تأمین حساسیت‌انگیزی طرف‌های درگیر در مسئله امنیت را برانگیخته و ارسال صورت‌جلسات این شورا به استان حساسیت و اهتمام استانی را موجب خواهد شد. این امر خود به مطالبات نماینده در جهت پاسخ‌گویی به وعده‌های انتخاباتی‌اش یاری می‌رساند و همراهی امام‌جمعه و مردم را در پی خواهد داشت و به تبع این امر مراجعات به محاکم قضائی کمتر خواهد شد.

سناریو ۲: سپاه می‌تواند با طرح مسائل امنیتی جدید در شورای تأمین و ارسال گزارش‌های خود به مافوق استانی بازی را به گونه‌ای دیگر رقم زند. عدم اهتمام فرماندار به مسئله‌های همچون مواد مخدر (توضیح اینکه کمیسیون مبارزه با مخدر در فرمانداری‌ها برگزار می‌شود) به‌عنوان یکی از امتیازات منفی او در ارزیابی به حساب می‌آید. در سوی دیگر، حساسیت‌انگیزی شرکای امنیتی خود همچون نیروی انتظامی و اطلاعات جریان‌آفرینی خواهد کرد و آن‌ها را به کنش وامی دارد. طرح مسئله در تریبون جمعه توسط سپاه یا نیروی انتظامی و یا با درخواست آن‌ها توسط امام‌جمعه حساسیت‌انگیزی عمومی خواهد آفرید و این حساسیت به نماینده مجلس منتقل می‌شود و عکس‌العمل دادستان و ضابط قضائی‌اش را در جهت شناسایی، بازداشت و معرفی مظنونین به دادسرا بر خواهد انگیخت.

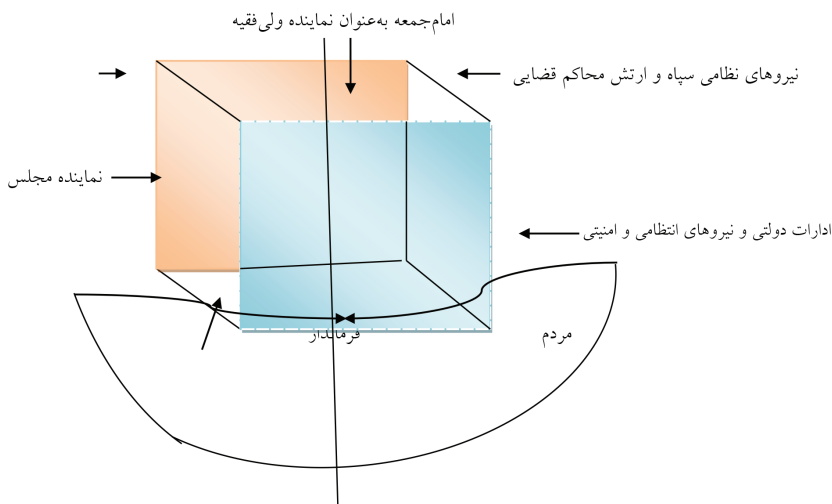
۷. نتیجه

دست‌یابی به خروجی قدرت آرمان بازیگران شبکه‌های سیاسی است. این مهم با سه امر محقق خواهد شد:

- استفاده از ظرفیت یا توان تأثیرگذاری خود؛
- استفاده از حوزه ضعف یا تأثیرپذیری دیگر بازیگران؛
- جریان‌آفرینی مسئله‌مدار؛

لازم به ذکر است در حالت سکون، انتقال قدرت صورت نمی‌پذیرد؛ یعنی بازیگری که با در دست داشتن خروجی قدرت، عاملیت دارد همچنان کارگزار و کنشگر است تا اینکه طرح مسئله‌ای با برچسب عمومی یا همگانی، جابه‌جا شدن بازیگران سیاسی یا معرفی مدیری جدید، زلزله سیاسی همچون انتخابات

رخ دهد استفاده از این فضا و یا آفرینش فضا شرط لازم انتقال قدرت است.

شکل ۲. انگاره رویبک قدرت

کتابنامه

- احمدوند، علی محمد و منصور صادقی. (۱۳۸۵). «نیازهای کارکنان نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران: اولویت‌ها و مقایسه آن‌ها بر حسب ویژگی‌های جمعیتی». *دانشور رفتار*. شماره ۱۷ (تیر). صص ۱۵-۳۰.
- احمری حسین و احمدی موسی. (۱۳۸۸). «بررسی فقهی حقوقی مسؤلیت و مصونیت قاضی». *فقه و تاریخ تمدن*. سال ۵. شماره ۲۰ (تابستان). صص ۹-۳۳.
- آذر، عادل و دیگران. (۱۳۸۶). «طراحی مدل مبتنی بر شبیه‌سازی جهت بررسی و تحلیل ارتباطات بین سازمانی». *مدرس علوم انسانی*. شماره ۵۵ (پاییز). صص ۳۱-۵۸.
- تاجبخش، کیان، مراد ثقفی و مسعود کوهستانی نژاد. (۱۳۸۲). «سرمایه اجتماعی و سیاست‌های اجتماعی (بررسی وضعیت سرمایه اجتماعی در ایران امروز)». *رفاه اجتماعی*. شماره ۱۰ (پاییز). صص ۱۵۵-۲۰۰.
- حجاریان، عفیفه و دیگران. (۱۳۹۰). «بررسی جایگاه عامه مردم در سیستم مهار و موازنه قدرت». *مطالعات مدیریت بهبود و تحول*. سال ۲۱. شماره ۶۴ (تابستان). صص ۱۹-۵۳.
- حسین زاده بحرینی، محمد حسین. (۱۳۸۳). «عوامل مؤثر بر امنیت سرمایه‌گذاری در ایران». *جستارهای اقتصادی*. شماره ۲ (پاییز و زمستان). صص ۱۰۹-۱۵۶.
- رجبی دوانی، محمدحسین و طاهرآبادی، امین. (۱۳۹۱). «روحانیت شیعی و نقش سیاسی اجتماعی آنان در جامعه ایران با تأکید بر نقش مقام معظم رهبری در مدیریت تحولات پس از انتخابات سال ۸۸». *پاسداری فرهنگی*. شماره ۶ (پاییز و زمستان). صص ۸۵-۱۲۰.
- زاهدی، شمس‌السادات و خانباشی، محمد. (۱۳۹۰). «از اعتماد عمومی تا اعتماد سیاسی (پژوهشی پیرامون رابطه اعتماد عمومی و اعتماد سیاسی در ایران)». *پژوهش‌های مدیریت در ایران (مدرس علوم انسانی)*. دوره ۱۵. شماره ۴ (پیاپی ۷۳. زمستان). صص ۷۳-۹۶.

زاهدی، شمس السادات و محمد خانباشی. (۱۳۹۱). «چار چوبی نظام‌مند برای تجزیه و تحلیل عوامل مؤثر بر اعتماد سیاسی در ایران». *مطالعات مدیریت بهبود و تحول*. شماره ۶۸ (پاییز). صص ۳۳-۶۶.

زمانی، سمیه؛ احمد محقر و سینائی. (۱۳۹۰). «بررسی نقش سومین دوره مجلس شورای اسلامی در سیاست‌گذاری مطالعه موردی برنامه اول و گذار به دوره سازندگی (۱۳۶۷-۷۱)». *پژوهشنامه علوم سیاسی*. شماره ۲۳ (تابستان). صص ۷۵-۱۰۶.

سالار زهی، حبیب‌الله؛ روشندل اربطانی، طاهر؛ باباغیبی ازغندی، علیرضا. (پاییز ۱۳۹۱). شناسایی و اولویت‌بندی جهت‌گیری‌های توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات نیروی انتظامی در افق ۱۴۰۴؛ با رویکرد آینده‌نگاری. پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی - شماره ۱۹، ۱-۳۴.

سردارنیا، خلیل‌الله؛ قدرتی، حسین؛ اسلام، علیرضا. (زمستان ۱۳۸۸). تأثیر حکمرانی خوب و سرمایه اجتماعی بر اعتماد سیاسی: مطالعه موردی؛ شهرهای مشهد و سبزوار. *پژوهشنامه علوم سیاسی* - شماره ۱۷، ۱۳۵-۱۶۶.

سید امامی، کاووس؛ عبدالله، عبدالمطلب. (پائیز ۱۳۸۸). عوامل مؤثر بر مشارکت شهروندان در انتخابات ریاست جمهوری و مجلس؛ مطالعه موردی شهر تهران. *پژوهشنامه علوم سیاسی* - شماره ۱۶، ۱۰۹-۱۴۶.

فرهی علی، سنجدی محمدابراهیم، باقری مسعود، طلائی محمدحسین. (زمستان ۱۳۹۲). طراحی الگوی تعاملی توانمندسازی سرمایه انسانی مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات در نیروهای مسلح (مطالعه موردی: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی). *راهبرد دفاعی*، دوره ۱۱، شماره ۴۴، ۱-۴۲.

کریمایی، علی اعظم؛ مرادیان، محسن؛ عباسی، علی (مدیریت). (تابستان ۱۳۸۹). نقش نیروی انتظامی در تأمین امنیت اجتماعی. *دانش انتظامی* - شماره ۴۷، ۷-۵۰.

موحدی، محمد ابراهیم و عرف، جمال. (بهار ۱۳۹۲). عوامل اجتماعی مؤثر بر احساس امنیت سیاسی نخبگان سیاسی کشور. *مطالعات راهبردی* - شماره ۵۹، ۵۳-۸۶.

هادوی نژاد، مصطفی؛ دانایی فرد، حسن؛ آذر، عادل؛ خائف‌الهی، احمد. (بهار و تابستان ۱۳۸۹). کاوش فرایند رفتارهای منافقانه در ارتباطات بین فردی در سازمان با استفاده از نظریه داده بنیاد. *اندیشه مدیریت راهبردی* - شماره ۷، ۱۳۰-۸۱.

— (۱۳۸۱). روحانیت و حضور در مدیریت سیاسی کشور. *حکومت اسلامی*، شماره ۲۴.

آجیلی، هادی. (زمستان ۱۳۸۳). کندوکاو در چالش‌های ساختاری و رفتاری مجلس شورای اسلامی آسیب‌شناسی مجلس شورای اسلامی. *راهبرد* - شماره ۳۴، ۳۱۱-۳۱۹.

اخترشهر، علی. (بهار ۱۳۸۷). توزیع قدرت در ساختار قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران. *پژوهش مطالعات انقلاب اسلامی*؛ سال چهارم، شماره ۱۲، ۱۶۷-۱۸۷.

آرامش، رسول. (۱۳۸۰). آسیب‌شناسی حقوقی: استقلال قاضی و دستگاه قضائی. *وکالت* شماره ۹، ۱۴-۱۸.

آزادمرزآبادی اسفندیار، طرخورانی حمید، امامی خوانساری نسرين السادات. (بهار ۱۳۸۶). بررسی استرس‌های شغلی گروهی از کارکنان سپاه. *طب نظامی* شماره ۹۰، ۱۵-۲۲.

نظری، علی اشرف. (بهار ۱۳۸۶). نگرش مدرن به قدرت سیاسی. *پژوهشنامه حقوق و علوم سیاسی* سال دوم، شماره چهارم، ۱۲۳-۱۴۰.

آشنا، حسام‌الدین. (تابستان ۱۳۷۷). ارتباطات سیاسی و فرهنگ مذهبی در ایران. *گفتمان* شماره ۱، ۱۸۹-۲۰۸.

باهر، محمد جواد. (۱۳۶۱). روانشناسی و جامعه‌شناسی ارتش. *پاسدار اسلام* آبان شماره ۱۱، ۴۸-۵۱.

بایی لاشکی مریم، پیشگاهی فرد زهرا. (تابستان ۱۳۸۸). تحلیل رفتار انتخاباتی ایرانیان (مورد مطالعه حوزه انتخابیه نوشهر و چالوس در انتخابات دوره ۸ مجلس شورای اسلامی). *نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی (جغرافیای انسانی)*: دوره ۱، شماره ۳، ۹۳-۱۱۲.

بشیریه، حسین. (۱۳۹۲). جامعه‌شناسی سیاسی؛ نقش نیروهای سیاسی در زندگی سیاسی (نسخه بیست

و یکم). تهران: نشر نی.

علوی، پرویز. (زمستان ۱۳۷۷). ارتباطات سیاسی و روابط عمومی. مجله روابط عمومی دوره نو شماره ۱، ۳۰-۲۴.

تقی زاده، جواد و زرغامی، بشیر. (پاییز ۱۳۸۸). استانی شدن انتخابات مجلس شورای اسلامی. پژوهشنامه علوم سیاسی، سال چهارم، شماره چهارم، ۴۵-۷۹.

تکمیل همایون، ن. (تابستان و پاییز ۱۳۷۶). رشد هماهنگ و نوسازی در نهادهای سیاسی. فرهنگ - شماره ۲۲ و ۲۳، ۱۱۹-۱۵۲.

جلالی، هوشنگ. (بهار ۱۳۸۰). آسیب‌شناسی اجتماعی در ارتش. مطالعات دفاعی استراتژیک، شماره ۸، ۱۱۱-۱۲۲.

جهانی، محمدرضا. (۲۸ و ۲۹ بهمن ۱۳۸۲). نقش بهداری نیروی انتظامی در مدیریت فجایع ملی. دومین همایش سراسری پدافند جنگ‌های نوین؛ ابعاد علمی و راهکارها. تهران: دانشگاه امام حسین.

حسن کلای و رضا دوستدار. (تابستان ۱۳۸۸). بررسی منزلت شغلی و اجتماعی پلیس ایران و عوامل مؤثر بر آن. فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی، سال چهارم شماره دوم، ۲۲۹-۲۵۱.

حسین زاده راد، کاوه. (پاییز ۱۳۸۸). آیا مقاومت در برابر قدرت امکان‌پذیر است؟ علوم سیاسی دانشگاه آزاد کرج - شماره ۸، ۱۱۹-۱۲۸.

حسین زاده فرمی مهدی، معتمدی ضحی. (پاییز ۱۳۹۰). تأملی در بازار: مطالعه تحولات بازار در دهه اول پس از انقلاب اسلامی. مطالعات انقلاب اسلامی: دوره ۸، شماره ۲۶، ۱۶۹-۱۹۸.

حسینی، شمس‌الدین. (۲۰۱۵، ۲۰۰۵). کتب منتشر شده. بازایی از پایگاه اطلاع‌رسانی دکتر سید شمس‌الدین حسینی: <http://shamseddin-hosseini.ir/uni/index.php/dlbooks>

دفتر بررسی‌های حقوقی. (فروردین و اردیبهشت ۱۳۷۵). مروری بر ضعف‌ها و قوت‌های قانون انتخابات مجلس فرازوفرودهای قانون انتخابات. مجلس و پژوهش، شماره ۱۹، ۸۵-۹۲.

خانی، علی رضا. (بهمن و اسفند ۱۳۷۹). تأملی تازه در باب: بوروکراسی و فقدان آن. اطلاعات سیاسی - اقتصادی - شماره ۱۶۱ و ۱۶۲، ۱۲۶-۱۳۵.

خلع‌تبری، ارسلان. (دی ۱۳۳۱). دادگستری حافظ منافع دولت و مردم است. کانون وکلا، دوره اول، - شماره ۲۸، ۲۴-۲۸.

درودی، مجتبی (تابستان ۱۳۹۰). سلسه‌مراتب قانون‌گذاری در نظام اداری اسلامی. اسلام و پژوهش‌های مدیریتی - شماره یک، ۱۵۳-۱۷۲.

دوستدار، رضا. (پاییز ۱۳۹۰). نقش و کارکرد نیروهای مسلح در تحقق امنیت ملی پایدار در چشم‌انداز ۱۴۰۴ (مطالعه موردی: نیروی انتظامی. پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی - شماره ۱۵، ۸۱-۱۰۶).

دوورژه، موریس. (۱۳۴۹). اصول علم سیاست. (ابوالفضل. قاضی، مترجم) تهران: فرانکلین.

ذوعلم، علی. (۱۳۸۴). روحانیت و قدرت سیاسی در تجربه جمهوری اسلامی. بازتاب اندیشه، شماره ۷۱، ۱۲۶۳-۱۲۶۸.

ذوعلم، علی. (۱۳۸۴). روحانیت و قدرت سیاسی را تجربه جمهوری اسلامی. حکومت اسلامی، شماره ۳۷، ربانی خوراسگانی، علی. (پاییز و زمستان ۱۳۸۴). بررسی «مشکلات درونی سازمان روحانیت ایران» با

به‌کارگیری روش تحقیق عملی مشارکتی در حوزه‌های علمیه مشهد و قم. جامعه‌شناسی کاربردی - شماره ۱۹، ۱۱۹-۱۵۴.

رضا بیرانوند، حسین یاراحمدی و بهرام گلگون. (پاییز ۱۳۹۱). بررسی نقش فرماندهان و مدیران در کاهش تخلفات کارکنان کلانتری‌های انتظامی. مطالعات مدیریت انتظامی، سال هفتم، شماره ۳، ۴۳۵-۴۶۰.

روحانی، حسن. (تابستان ۱۳۸۰). امنیت عمومی، امنیت ملی و چالش‌های فرا روی. راهبرد شماره بیستم، ۴۴-۵.

- ساعی، علی. (۱۳۹۱، ۰۳، ۰۸). علیت فازی در علوم اجتماعی. بازایی از انجمن جامعه‌شناسی ایران: <http://www.isa.org.ir/session-report/5449>
- سواد کوهی فر، سام. (بهمن و اسفند ۱۳۸۰). بررسی تطبیقی مشروعیت قاضی: در سیستم حقوقی جمهوری اسلامی ایران و سایر سیستم‌ها. دادرسی شماره ۳۰، سال پنجم، ۲۳-۲۸.
- سیاهپوش، امیر. (پاییز ۱۳۸۷). فراتحلیل مطالعات سرمایه اجتماعی در ایران. راهبرد فرهنگ - شماره ۳، ۹۹-۱۲۴.
- سیدمامی، کاووس و منتظری مقدم، رضا. (پاییز ۱۳۹۱). نقش فرهنگ اعتماد و عملکرد نهادهای سیاسی در ایجاد اعتماد سیاسی؛ بررسی پیمایشی دانشجویان دانشگاه تهران. پژوهشنامه علوم سیاسی؛ سال هفتم، شماره چهارم، ۱۸۹-۱۲۶.
- شایسته نژاد، علی. اکبر. (زمستان ۱۳۹۰). آسیب‌شناسی نقش الگویی رهبران جامعه در تداوم انقلاب اسلامی ایران. مطالعات انقلاب اسلامی - شماره ۲۷، ۶۷-۹۰.
- شجاعی زند، علیرضا. (پاییز ۱۳۸۸). روحانیت و موقعیت جدید. شیعه‌شناسی سال هفتم - شماره ۲۷، ۲۶۴-۲۳۱.
- شفیعی فر، محمد. (پاییز ۱۳۸۴). مردم‌سالاری در قانون اساسی جمهوری اسلامی؛ حدود قدرت دولت. مطالعات انقلاب اسلامی - شماره ۲، ۱۱۵-۱۵۶.
- صادقی مال امیری، منصور. (پاییز ۱۳۸۸). مقایسه نیازهای کارکنان نیروی انتظامی در دو مقطع زمانی سال‌های ۸۲ و ۸۶. انتظام اجتماعی شماره ۳، ۵۳-۷۸.
- طالب، مهدی؛ یوسف وند، سامان؛ یوسف وند، علی. (بهار ۱۳۹۲). تحلیل محتوای کیفی شعارهای تبلیغاتی نامزدهای نهمین دوره انتخابات مجلس شورای اسلامی در شهر خرم‌آباد: از منظر رویکردهای توسعه محور. علوم اجتماعی (دانشگاه علامه طباطبائی) - شماره ۶۰، ۴۳-۷۸.
- طهماسبی، جواد. (زمستان ۱۳۹۰). فرایند نظارت انتظامی بر رفتار قضات. حقوقی دادگستری، دوره ۷۵، شماره ۷۶، ۲۰۹-۲۲۹.
- عزت دوست، محمد. (آذر و دی ۱۳۸۹). درآمدی بر معنویت‌شناسی سازمانی و کارکردهای آن در نیروی انتظامی. دو ماهنامه توسعه انسانی پلیس، سال هفتم، شماره ۳۲، ۱۰۵-۱۲۰.
- عسگری ساجدی، محمد. (مهر ۱۳۸۴). تأثیر توسعه نهادهای سیاسی بر تحول نظام اداری. تدبیر - شماره ۱۶۱، ۴۳-۴۸.
- عصاریان نژاد، حسین و صبیعی، محمد حسین. (تابستان و پاییز ۱۳۸۶). مدیریت آسیب و کارآمدی دفاع در نیروهای مسلح. فصلنامه مطالعات دفاعی استراتژیک، ۸۷-۱۳۰.
- عطارزاده، مجتبی. (۱۳۷۷). تأثیر رویکرد جدید مفهوم امنیت بر امنیت ملی ج.ا.ا. ایران. مطالعات راهبردی پیش‌شماره ۲.
- گفتگوی علمی. (۱۳۸۵ و ۱۳۸۶). گفتگوی علمی: اصول و مبانی تحلیل امنیت (یافته‌ها و کاستی‌های مکتب کپنهاگ). نگرش راهبردی، شماره ۷۷ و ۷۸، ۱۳۹-۱۵۳.
- غلامی، رضا. (۱۳۸۳). مانیفست روحانیت. زمانه، شماره ۲۸.
- غلامی، رضا. (خرداد ۱۳۸۴). مانیفست روحانیت ۲. زمانه، سال چهارم، شماره ۳۳، ۶۳-۶۷.
- فخریه حمیدیان پور، رضا سیاوشی، زعیمه نعمت‌الهی. (تابستان ۱۳۹۱). ارزیابی سطوح نیازهای کارکنان در فرماندهی نیروی انتظامی بوشهر رویکرد مقایسه‌ای بر پایه تحلیل‌های آماری و تصمیم‌گیری فازی. پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال اول، شماره دوم، از ۴۱ تا ۶۶.
- فراتی، عبدالوهاب. (پاییز ۱۳۸۷). روحانیت، سیاست و دموکراسی. مطالعات انقلاب اسلامی، دوره ۴، شماره ۱۴، ۱۸۹-۲۰۴.
- فربودی، یوسف. (پاییز و زمستان ۱۳۶۸). شناخت بیماری‌های اجتماعی بوروکراسی ۳. دانش مدیریت -

شماره ۶ و ۷، ۵۹ - ۷۵.

فریبودی، یوسف. (بهار ۱۳۶۸). شناخت بیماری‌های اجتماعی بوروکراسی. دانش مدیریت - شماره ۴، از ۶۲ تا ۷۰.

قدردان قراملکی، محمدحسن. (زمستان ۱۳۸۵). جایگاه مردم در حکومت نبوی. حکومت اسلامی، سال یازدهم، شماره ۴۲، ۱۷۲-۱۸۸.

قلی پور، آربین. (زمستان ۱۳۸۵). هیدروکراسی یا بوروکراسی. فصلنامه دانش مدیریت - دوره ۱۹، شماره ۱، ۱۰۳-۱۲۳.

قلی پورالله، رحمت. (پاییز ۱۳۸۴). تحلیل رابطه الگوی حکمرانی خوب و فساد اداری. مدیریت فرهنگ سازمانی - شماره ۱۰، ۱۰۳ - ۱۲۸.

قنبری، آیت. (زمستان ۱۳۸۱). منابع قدرت روحانیت شیعه در ایران. علوم سیاسی؛ شماره ۲۰. قوام، عبدالعلی. (۱۳۷۲). تحول در نظام اداری در چارچوب وابستگی متقابل میان نظام اداری و سیاسی. سمینار بررسی مسایل اداری ایران (ص. ۱۰-۱۷). تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.

کریمی مله، علی. (۱۳۸۴). شناسایی مرجع امنیت در رویکرد امنیت ملی امام خمینی (ره). مطالعات راهبردی، شماره ۳۰، ۷۶۵-۷۸۸.

کسرای، محمد سالار؛ مرادخانی، همایون و رضایی محمد. (پاییز و زمستان ۱۳۹۰). فوکو: حکومت مندی، سوژه سیاسی و کنش سیاسی. جامعه‌شناسی تاریخی: دوره ۳، شماره ۲، ۳۴-۱.

کسرای، محمدسالار؛ وردیزاده، نسرين. (زمستان ۱۳۸۹). تحلیل نگرش گروه‌های سیاسی درون حاکمیت به نقش مردم در نظام سیاسی. جامعه‌شناسی تاریخی - شماره ۴، ۹۵-۱۲۶.

مجتبی اسکندری، اسماعیل ثمنی. (بهار و تابستان ۱۳۹۱). طراحی و تبیین الگوی پیروی در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از منظر امام خمینی (ره) و امام خامنه ای (مد ظله). مدیریت اسلامی، سال بیستم، شماره ۱، ۳۹ - ۶۰.

محرمی، توحید. (پاییز و زمستان ۱۳۸۴). نظارت بر قدرت سیاسی از دیدگاه فقهاء شیعه. پژوهش سیاست نظری - شماره ۱، ۱۵۱ - ۱۷۹.

محسنی تبریزی، علیرضا و شاه بهرامی، فرخ الله. (بهار ۱۳۸۷). نقش مدیریت انتظامی در تأمین امنیت شهرها (مطالعه موردی: انتخابات مجلس شورای اسلامی). فصلنامه دانش انتظامی سال دهم - شماره ۳۸، ۱۲۰ - ۱۴۳.

محمد رضا قلی زاده، علی اصغر فانی و علی محمد احمدوند. (فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۹). بررسی تأثیر سبک‌های رهبری بر رضایت شغلی کارکنان نیروی انتظامی (مطالعه موردی کارکنان معاونت طرح و برنامه و بودجه ناجا). دو ماهنامه توسعه انسانی پلیس سال هفتم شماره ۲۸، از ۲۹ تا ۴۵.

محمدی اصل، عباس. (اسفند ۱۳۸۴ و فروردین ۱۳۸۵). ابعاد رفتارشناسی سیاسی. گزارش - شماره ۱۷۲ و ۱۷۳، ۳۴ - ۳۶.

منصور نژاد، محمدرضا. (شهریور ۱۳۸۳). پیش درآمدی بر آسیب‌شناسی آفات مدیریتی در ایران اسلامی. توسعه مدیریت - شماره ۶۰، ۵۷ - ۷۲.

منطقی، محسن. (بهار ۱۳۸۹). تحلیلی بر عوامل محیطی تأثیرگذار بر هویت نهاد روحانیت (رویکرد مدیریتی و سازمانی). حکومت اسلامی سال پانزدهم، شماره ۱ (پیاپی ۵۵)، ۲۰۱-۲۲۲.

مهرداد نوابخش، سعید عطار، سیدرحیم ابوالحسنی. (بهار ۱۳۹۱). رویکرد سیاست شبکه‌ای: تعمیم اندیشه سرمایه اجتماعی به عرصه تحلیل دولت. مطالعات توسعه اجتماعی ایران، سال چهارم؛ شماره دوم، ۷-۲۱. مهوری، محمدحسین. (آذر و دی ۱۳۸۱). جایگاه مردم در تشکیل حکومت پیشوایان معصوم. نامه مفید - شماره ۳۲، ۱۲۵ - ۱۵۲.

موسوی، میر طاهر. (۱۳۸۵). مشارکت اجتماعی یکی از مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی. رفاه اجتماعی، سال

ششم شماره ۲۳، ۶۷-۹۲.

- موسی زاده، علیرضا. (بهار ۱۳۸۳). نخبگان سیاسی و تئوری قدرت. راهبرد شماره سی و یکم، ۴۳-۶۳. میدری، احمد. (بهمن ۱۳۸۳). اصناف و دولت. گفتگو شماره ۴۱، ۷۹-۱۰۸.
- میرزمانی بافقی سید محمود، پوراعتماد حمیدرضا. (زمستان ۱۳۸۳). سبک زندگی کارکنان نظامی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. مجله دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی ایران، دوره ۲، شماره ۴ (مسلسل ۸)، ۴۴۳-۴۵۰.
- ناجا، دفتر تحقیقات کاربردی معاونت طرح و برنامه و بودجه. (آذر و دی ۱۳۸۶). چالش و راه کارهای مدیریت انتظامی بحران. دوماهنامه توسعه انسانی پلیس، سال چهارم، شماره ۱۴، ۸۷-۱۱۰.
- نظری، علی اشرف. (۲۰۱۵، ۰۶ ۱۵). قدرت، سوژه و هویت؛ تأملی بر آرای میشل فوکو. بازیابی از <http://www.iptra.ir/vdcjvxxmeuqey.html>
- نظری، علی اشرف. (پاییز ۱۳۹۰). چرخش در مفهوم قدرت: تصور فوکویی و پسا فوکویی از قدرت. فصلنامه سیاست، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی دوره ۴۱، شماره ۳، ۳۴۱-۳۵۸.
- نفری، ندا. (تابستان ۱۳۹۱). ارائه الگویی نظری جهت تعیین عرصه اختیارات سیاست و اداره. مدیریت دولتی (دانشگاه تهران) - شماره ۱۰، ۱۵۳-۱۷۲.
- نوایی، علی اکبر. (۱۳۷۵). بایستگی‌های روحانیت. اندیشه حوزه، شماره ۴.
- نیکو کار، غلامحسین و علی دادی، یاسر. (خرداد و تیر ۱۳۸۷). آسیب‌شناسی سازمان و الگوهای آن (جستجویی در الگوی علی بورک - لیتوین) (با تحلیلی در کاربرد آسیب‌شناسی در سازمان‌های نظامی). مصباح - شماره ۷۵، ۱۳۹-۱۶۶.
- هرسیچ، حسین. (بهار و تابستان ۱۳۸۳). کسری اعتماد سیاسی: ریشه‌ها و راهکارهای مقابله با آن در نظام مردم‌سالاری دینی. مطالعات معرفتی در دانشگاه اسلامی - شماره ۲۱ و ۲۲، ۲۳۹-۲۶۴.
- ورعی، سید جواد. (زمستان ۱۳۸۰). مشورت حق مردم و وظیفه حکومت. حکومت اسلامی سال ششم، شماره ۲۲، ۸۴-۱۱۴.
- وروایی، اکبر. (پاییز ۱۳۹۰). بررسی عوامل مؤثر بر تخلفات انضباطی شایع در بین کارکنان ناجا و راهکارهای مدیریت انتظامی آن. فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی، سال ششم، شماره سوم، ۴۳۵-۴۶۹.
- ون دایک، جان. (تابستان ۱۳۸۴). قدرت و سیاست در جامعه شبکه‌ای. (ی. پور، اسماعیل، تدوین) رسانه - شماره ۶۲، ۱۲۱-۱۶۱.
- یوسف پور، علی. (مهر و آبان ۱۳۷۴). مفهوم «نظارت» و جایگاه مجلس. مجلس و پژوهش - شماره ۱۷، ۱۴۵-۱۵۴.

G.Blumler ،Jay and Coleman ،Stephen. (2010). Political Communication in Freefall: The British Case--and Others? *The International Journal of Press/Politics*، 139-154.

Quandt، T. (2008). Network Analysis. In W. Donsbach، *The international encyclopedia of communication* (pp. 3201-3202). Singapore: Blackwell Publishing.

Schulz، W. (2008). Political Communication. In W. Donsbach، *Encyclopedia of communication theory* (pp. 6371-3672). London: SAGE Publications، Inc.